

въ Англіѣ заедно. Вѣстници-тѣ, кои-то излизать всякой день, печатать ся по сто хыляды, а нѣкои всякыдневни вѣстници ся печатать по четырестотинѣ хыляды екз. Всичкы-тѣ пѣтници, кои-то обыкають по Америкѣ, съ удивленіе глѣдять, че тамъ и по-долны-тѣ хора четѣть, колко-то и другы-тѣ.“ *)

Драгый ми читателю! тѣзи думы явно исповѣдать че Протестантство-то е просвѣтило послѣдующи-тѣ си. Тѣ сѣ изрѣчены отъ образованны Французы, кои-то сами сѣ ходили да разглѣдвать вървежя на онзи чуденъ народъ.

Еднородци и Братіе! Искаме-ли по-голѣмы убѣжденія, че Протестантство-то, или по-добрѣ да кажѣмъ, свободолубіе-то е принесло голѣмо добро на послѣдующи-тѣ си?

Нѣкой читатель може да каже: „това е случайное дѣло протестантскы-тѣ народи сѣ просвѣщени, а не че свободосвѣстіе-то ги е довело до това състояние.“ Да кажемъ че е случайное, но какъвъ е този случай, та всичкы-тѣ протестантскы народи да сѣ просвѣщени, а почти всичкы другы да сѣ по-прости? Случай-ли е това? Има-ли поне малко мѣсто за случай? Никакъ. Случай може да бѣде, кога-то и отъ протестантскы-тѣ народы има прости, а отъ другы-тѣ просвѣщени, но кога-то всичкы протестантскы народи сѣ образовани, а почти всичкы другы въ невѣжество, тогава нѣма мѣсто за случай, но за причинѣ, причинѣ, коѣ-то драгы-тѣ ми еднородци кѣсно ще разберѣть.

Но гдѣ е причина-та на тѣзи разлики? Защо-то сѣ свободни отъ чуждо правителство-ли? Защо-то иматъ свое царство и сѣ голѣмъ народъ-ли? Не. Русси-тѣ сѣ свободни. Тѣ имѣть свое царство, па сѣ и единъ

*) Общенародно Обучение въ Ам. училища. Врѣм. год. 4. брой 31.